

ارزیابی عوامل موثر بر پایداری کالبدی و اجتماعی محلات شهری با تاکید بر بهبود مشارکت اجتماعی

مهدی زارعی^۱، معصومه هدایتی^۲، صبا جهانگیر^۳

۱- مهدی زارعی، دانشجوی کارشناسی ارشد معماری دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایت املی، m.xareei@gmail.com

۲- استادیار گروه معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد آیت الله آملی، امل، ایران، hedayati@usm.my

۳- عضو هیات علمی گروه معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد آیت الله آملی، امل، ایران

چکیده

با مدرن شدن زندگی شهری خصوصاً در مراکز محله ها و شهرها که به دلیل مهاجرپذیر بودن دارای شرایط خاصی است، محلات از هویت قدیمی خود خارج شده اند و مبنای شکل گیری آنها نه بر پایه ی شباهت های فرهنگی، بلکه توان اقتصادی است که قومیت ها و فرهنگ های مختلف را در کنار هم قرار می دهد و از این رو تعاملات اجتماعی در میان ساکنان محلات کاهش یافته است. با مطالعه مقالات، کتاب ها و پایان نامه هایی که در این زمینه مورد مطالعه قرار گرفت، فاکتورهایی استخراج شد که در افزایش تعاملات اجتماعی تاثیرگذار نشان می دادند. سپس به منظور نمونه گیری از افرادی به صورت تصادفی، پرسش نامه ای طرح و پخش شد و در صدد ارتباط این فاکتورهای استخراج شده از مبانی نظری مطالعه شده با فاکتورهای موثر بر مشارکت اجتماعی سنجیده شد. نهایتاً مدلی از تحقیق با استفاده از نرم افزار spss و آزمون های T Student و Pearson استخراج شد که بیانگر آن است که ساختار اجتماعی - سیاسی شهر با ۰/۴۴ ساختار کالبدی - فضایی با ۰/۱۲ و حالات روحی - روانی استفاده کنندگان از فضا با ۰/۳۵ در افزایش تعاملات اجتماعی در میان پرسش شوندگان موثر شناخته شد.

واژگان کلیدی: سرای محله، مشارکت اجتماعی، فضای شهری، مرکز محله

۱- مقدمه

رشد فزاینده ابعاد شهرنشینی و شکل گیری مقیاس جدیدی از رشد شهری در طی دهه های اخیر موجب شده است که شهر و شهرسازی معاصر با چالش های تازه ای چون افزایش ناهنجاری های اجتماعی، کم رنگ شدن هویت و حس تعلق اجتماعی، گسترش مشکلات اکولوژی اجتماعی و محیطی و در مجموع کاهش کیفیت زندگی مواجه شود. (عبداللهی، صرافی و توکلی نیا، ۱۳۸۹).

فردگرایی، عدم احساس امنیت به منظور حضور در اجتماع، از بین رفتن بافت محلات و روابطی که به همبستگی میان ساکنان دامن می زند، همگی از عوامل کاهش تعاملات اجتماعی و کم رنگ شدن آن در سطح محلات است. محله از آنجا که پس از خانه مکانی است که فرد بیشترین برخورد و رفت و آمد را در سطح آن دارد، عنصر مهمی در شکل گیری تعاملات اجتماعی در میان ساکنان آن است. از آنجا که در گذشته محلات نقش گسترده و عمده ای در شکل دهی تعاملات اجتماعی ایفا می کردند، لذا سعی بر آن